

NEDERLANDSE ORDE VAN ADVOCATEN

Evaluatierapport

Evaluatie Experiment Resultaatgerelateerde beloning in letsel- en
overlijdensschadezaken

Nederlandse orde van advocaten

Vastgesteld door de algemene raad op 5 november 2018

Inhoudsopgave

Samenvatting:	3
Hoofdstuk 1: Inleiding	6
Begrippenkader	6
Juridische context.....	6
Het experiment.....	7
Onderzoeksvragen	9
Werkwijze.....	10
Hoofdstuk 2: Bevindingen.....	11
Analyse gegevens rapportages	11
Onderzoek klachten en tuchtrechtspraak	15
Internationale vergelijking	16
Gesprekken met stakeholders	17
Hoofdstuk 3: Conclusies.....	19
Bijlage 1: Afdeling 7.4 Voda	21
Bijlage 2: Rapportageformulier (versie 2.0).....	24
Bijlage 3: Gesprekspartners	25

Samenvatting:

Op 1 januari 2014 zijn de bepalingen die betrekking hebben op het experiment resultaatgerelateerde beloning in letsel- en overlijdensschadezaken (paragraaf 7.4.3 Voda) in werking getreden.

Doel van het experiment (aldus de toelichting bij de wijzigingsverordening)¹ is “het bieden van een grotere toegang tot het recht voor een specifiek segment van rechtzoekenden. Het betreft de groep die niet valt onder de reikwijdte van de Wet op de rechtsbijstand (Wrb) en in beginsel dus niet in aanmerking komt voor gesubsidieerde rechtsbijstand, maar desalniettemin onvoldoende draagkrachtig is om zelf de kosten te dragen voor juridische bijstand.”

Om ongewenste neveneffecten te voorkomen zijn aan de toepassing van resultaatgerelateerde beloning strenge eisen gesteld.

De experimenteerbepalingen die momenteel in paragraaf 7.4.3 Voda zijn opgenomen, vervallen van rechtswege per 1 januari 2019 (artikel 10.3 Voda). Toegezegd is dat het experiment voorafgaand aan die datum wordt geëvalueerd teneinde te kunnen bepalen of resultaatgerelateerde beloning in een of andere vorm dient te worden gecontinueerd.

Ten behoeve van de evaluatie is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

Of en in welke mate het beoogde doel van de regeling, te weten betere toegang tot het recht van een bepaalde groep rechtzoekenden, gedurende de periode 2014-2019, is gerealiseerd. Daarnaast zal worden onderzocht of en in welke mate er sprake is geweest van ongewenste negatieve effecten.

Het onderzoek valt uiteen in twee delen:

1. Desk research op basis van de rapportages van advocaten naar aantal zaken, belang van de zaak, uurtarief, beloningsmodaliteit², onderzoek naar tuchtrechtjurisprudentie, internet, internationale regelgeving.
2. Gesprekken met stakeholders: dekens, advocaten, specialisatieverenigingen, wetenschap, cliëntorganisaties³.

Uit de rapportages valt op te maken dat advocaten, naast een tweetal grote zaken met respectievelijk 142 en > 100 cliënten, in de evaluatieperiode in 85 zaken resultaatgerelateerde beloningsafspraken hebben gerapporteerd. Jaarlijks worden er duizenden letsel- en overlijdensschadezaken gestart. Het aantal zaken met resultaatgerelateerde beloningsafspraken is dus zeer beperkt.

Van 49 advocaten is bekend dat zij (al dan niet in samenwerking met een collega) resultaatgerelateerde beloningsafspraken hebben gemaakt. Met uitzondering van de twee grote zaken kan uit de rapportages worden afgeleid dat advocaten die gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om resultaatgerelateerde beloningsafspraken te maken, dit slechts in een zeer beperkt aantal zaken hebben gedaan.

Gedurende de gehele duur van het experiment (2014-2018) zijn resultaatgerelateerde beloningsafspraken gemaakt, met een piek in 2016.

¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2013-20779.html>

² Er zijn twee beloningsmodaliteiten. Modaliteit A betreft een succespercentage van 25%, waarbij de client zelf de buitengerechtelijke kosten betaalt. Modaliteit B betreft een succespercentage van 35%, waarbij de advocaat buitengerechtelijke kosten voorschiet.

³ Zie voor lijst gesprekspartners bijlage 2

De cijfers laten zien dat advocaten vaker kiezen voor de Model A variant (25% en de client betaalt de buitengerechtelijke kosten) dan voor de Model B variant (35%, advocaat schiet buitengerechtelijke kosten voor). De model B variant wordt door een aantal advocaten te risicovol bevonden. Van 69% van de zaken is bekend dat de cliënt bij het aangaan van de overeenkomst niet in aanmerking kwam voor gefinancierde rechtsbijstand.

Om te kunnen beoordelen of bij de toepassing van de regeling ongewenste neveneffecten ontstaan, dient niet alleen naar de beginfase maar zeker ook naar de afrondingsfase van een zaak te worden gekeken.

Van een aantal zaken is bekend dat deze inmiddels zijn afgerond, van veel zaken is dat niet bekend. De twee grote zaken zijn nog niet afgerond. Letselschadezaken zijn over het algemeen langlopende zaken (5-10 jaar is een reële looptijd). Het is dan ook aannemelijk dat een significant aantal van de zaken in de categorie "niet bekend", nog loopt. Zeker zaken die later in de evaluatieperiode zijn aangegaan. Uit gesprekken met advocaten blijkt ook dat veel zaken nog niet zijn afgerond. De periode van 5 jaar is dan ook erg kort om te kunnen beoordelen of de afronding van zaken over het algemeen naar behoren verloopt.

Geen van de dekens heeft aangegeven in de afgelopen jaren klachten of signalen te hebben ontvangen over de toepassing van het experiment. Ook zelf hebben zij geen klachtwaardige situaties gesignaleerd.

Over het experiment zijn geen tuchtzaken bekend. Dit komt overeen met het beeld dat de dekens schetsen, dat er geen klachten of signalen bij hen bekend zijn.

Een inventarisatie van regimes in verschillende Europese landen levert een divers beeld op. De Council of Bars and Law Societies in Europe (CCBE) heeft in 2010 een inventarisatie gedaan naar nationale regels over no cure no pay en quota pars litis. Uit die inventarisatie blijkt dat de nationale regelgeving van de verschillende leden van de CCBE zeer uiteenlopen. De CCBE Code of Conduct⁴ verbiedt in Regel 3.3. de quota pars litis. No cure no pay is niet verboden. Het Nederlandse systeem levert naar Europese standaarden geen strijd op met de door de CCBE geformuleerde bepalingen over resultaatgerelateerde beloning.

In het kader van de evaluatie is een aantal gesprekken gevoerd. Voor de volledige gesprekslijst wordt verwezen naar bijlage 3. Gesprekken zijn gevoerd, dan wel informatie is verkregen van: advocaten die aan het experiment hebben deelgenomen, specialisatieverenigingen voor letsel- en overlijdensschade advocaten, dekens van de lokale orden, de hoogleraar advocatuur, cliënten- en consumentenorganisaties en het Verbond van Verzekeraars.

Uit gesprekken met stakeholders kan worden opgemaakt dat het beperkte aantal zaken kan worden verklaard door verschillende factoren:

- Zaken waarvan de aansprakelijkheid op voorhand duidelijk is komen niet in aanmerking voor een resultaatgerelateerde beloningsafpraak;
- In zaken waarin de cliënt in aanmerking komen voor gefinancierde rechtsbijstand zal over het algemeen de voorkeur worden gegeven aan een toevoeging;
- Slechts bijzondere zaken, met een zeker belang, zullen gezien de risico's door advocaten worden aangenomen op basis van een resultaatgerelateerde beloningsafpraak;

⁴ https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/DEONTOLOGY/DEON_CoC/EN_DEON_CoC.pdf

- Advocaten zullen, gezien de financiële risico's, slechts een beperkt aantal resultaatgerelateerde beloningsafspraken aan willen gaan;
- Overige aanbieders op de markt;
- Beperkte bekendheid, voornamelijk bij cliënten.

Respondenten geven aan dat, ondanks het geringe aantal zaken, de regeling wel degelijk bijdraagt aan het vergroten van de toegang tot het recht en dat deze vorm van honorariumafspraken om die reden wenselijk is en behouden moet blijven.

Over de ervaringen met de regeling in de praktijk en specifiek de gestelde voorwaarden met betrekking tot de beoordeling van de zaak, de informatieplicht jegens de cliënt, de regeling rondom de berekening van het honorarium en de rapportageverplichting verschillen de meningen. Sommige advocaten geven aan geen moeite te hebben met de voorwaarden, maar er is ook een sterk geluid dat de regeling zowel door advocaten als cliënten als complex wordt ervaren. Die respondenten geven aan dat de regeling werkbaar is, maar wel versimpeld zou mogen worden.

Bekendheid met de regeling onder advocaten is goed, maar onder cliënten laat de bekendheid met de regeling te wensen over. Hieraan zou meer aandacht kunnen worden besteed.

Concluderend kan worden gesteld dat de regeling, alhoewel beperkt toegepast, het beoogde doel in zekere mate dient. Er zijn geen ongewenste neveneffecten bekend. Daarmee lijkt de regeling "een rustig bezit". Kanttekening hierbij is dat een evaluatieperiode van 5 jaar (effectief 4 jaar) erg kort lijkt om ook de afrondingsfase van zaken te kunnen beoordelen. Dit gezien het feit dat letselschadezaken, en zeker die zaken die onder het toepassingsbereik van het experiment vallen, vaak langlopende zaken zijn.

Bij voortzetting van de regeling zou meer aandacht kunnen worden besteed aan:

- De niet-optimale informatiewaarde van de (eventuele) rapportages en het toezicht op de regeling;
- De beperkte bekendheid met de regeling van cliënten.

Hoofdstuk 1: Inleiding

Met de inwerkingtreding van het experiment resultaatgerelateerde beloning in letsel- en overlijdensschadezaken in 2014 is tevens de toezegging gedaan om het experiment, voordat het van rechtswege afloopt, te evalueren. Doel van de evaluatie is tweeledig, enerzijds bezien of het experiment aan het gestelde doel voldoet, en anderzijds nagaan of er ongewenste neveneffecten zijn opgetreden. In de periode van totstandkoming van de regeling is er ook in de politiek aandacht aan dit onderwerp besteed. Derhalve is door de minister van J&V toegezegd dat de evaluatie ook aan de Tweede Kamer ter beschikking zal worden gesteld.

Begrippenkader

Voor een juist begrip van de terminologie die in dit rapport wordt gebruikt staan hieronder enkele definities van relevante begrippen, waarbij grotendeels is aangesloten bij de definities die zijn gebruikt in het onderzoeksrapport van de Universiteit Maastricht uit 2006⁵.

- **Beloning:** de aan een advocaat toekomende vergoeding voor werkzaamheden voor zijn client verricht in het kader van de behandeling van een zaak
- **Conditional fee agreement:** “no cure no pay” afspraak in combinatie met een success fee
- **Contingency fee:** “no cure no pay” afspraak in combinatie met “quota pars litis”
- **Honorarium:** beloning
- **No cure no pay:** de beloningsafpraak tussen advocaat en cliënt op grond waarvan de advocaat alleen een beloning toekomt indien aan een van te voren overeengekomen voorwaarde is voldaan
- **Quota pars litis:** de beloningsafpraak tussen advocaat en cliënt op grond waarvan de beloning van de advocaat geheel of gedeeltelijk wordt berekend als een percentage van de opbrengst van een zaak
- **Resultaatgerelateerde beloning:** verzamelterm voor beloningsafspraken die gerelateerd zijn aan het resultaat van de zaak. In de context van de evaluatie wordt onder resultaatgerelateerde beloning verstaan de beloningsvariant in letsel- en overlijdensschadezaken zoals opgenomen in paragraaf 7.4.3. Voda.
- **Success fee:** een extra vergoeding (eventueel in de vorm van een percentage van de opbrengst) die de cliënt bovenop een overeengekomen vergoeding die niet is gedefinieerd als percentage van de opbrengst, aan de advocaat dient te voldoen bij het behalen van een in de overeenkomst bepaald resultaat.

Juridische context

Het verbod op no cure no pay en quota pars litis is in artikel 7.7 Voda opgenomen. Uitzondering op het verbod is blijkens artikel 7.8 Voda het rekenen van een incassotarief in incassozaken. Voorheen stond het verbod enkel in gedragsregel 25, tweede lid en het derde lid, eerst zinsnede. De strekking van beide bepalingen was exact hetzelfde. Bij de herziening van de gedragsregels in 2018 is de bepaling uit de gedragsregels verdwenen.

Artikel 7.7. Verbod op resultaatgerelateerd honorarium

1. Het staat de advocaat niet vrij overeen te komen, dat:

⁵ Faure, Hartlief, Philipsen: Eindrapport Resultaatgerelateerde beloningssystemen voor advocaten in een aantal landen van de Europese Unie en Hong Kong, Metro, Universiteit Maastricht, faculteit der rechtsgeleerdheid, 2006, https://www.wodc.nl/binaries/1347-volledige-tekst_tcm28-68907.pdf

- a. slechts bij het behalen van een bepaald gevolg honorarium in rekening wordt gebracht, of
 - b. het honorarium een evenredig deel zal bedragen van de waarde van het door zijn bijstand te bereiken gevolg.
2. Het eerste lid is niet van toepassing in de gevallen waarin voldaan wordt aan [paragraaf 7.4.2](#) of [paragraaf 7.4.3](#).

Artikel 7.8. Uitzondering incassotarief

Een advocaat kan gebruik maken van een binnen de advocatuur gebruikelijk en aanvaard incassotarief.

In de tuchtrechtspraak is sinds lange tijd bepaald dat een declaratieafspraken geoorloofd is die ertoe leidt dat bij het uitblijven van een positief resultaat wordt gedeclareerd op basis van een laag uurtarief, doch bij een positief resultaat een hoger tarief zal gelden⁶. Er bestaat dan ook geen wezenlijk bezwaar tegen een afspraak waarbij de verhoging van het lage tarief in geval van het bereiken van een positief gevolg wordt gerelateerd aan een percentage van de waarde van dat positieve gevolg, mits het lage tarief maar kostendekkend is en voorziet in een bescheiden salaris voor de advocaat⁷.

Daarmee is een success fee onder voorwaarden mogelijk zelfs in de vorm van een quota pars litis, mits er maar te allen tijde een tarief wordt gerekend dat kostendekkend is en voorziet in een bescheiden salaris voor de advocaat.

In 2014 is een experiment gestart waarin in afwijking van het verbod in artikel 7.7. Voda een gereguleerde vorm van no cure no pay in combinatie met een succes fee in de vorm van quota pars litis wordt toegestaan in letsel- en overlijdensschadezaken. Deze regeling is neergelegd in paragraaf 7.4.3 Voda en wordt hieronder nader toegelicht.

Het experiment

Historische context

De maatschappelijke discussie rond resultaatgerelateerde beloning (waaronder *no cure no pay* en *quota pars litis*) kent al een lange geschiedenis. In 2005 vernietigde de minister van Justitie de door het College van Afgevaardigden vastgestelde wijziging van de Verordening op de Praktijkuitoefening die een experiment met no cure no pay (en quota pars litis als variant daarvan) voor letselschadezaken mogelijk maakte. De NOvA betoogde (onder andere) dat door de mogelijkheid van no cure no pay in letselschadezaken de toegang tot het recht zou worden verbeterd. Daarenboven betoogde de NOvA dat een besluit van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) uit 2002 waarin het redelijk vermoeden is uitgesproken dat een verbod op het declareren op basis van no cure no pay in strijd is met de mededinging waar het letselschade betreft, het noodzakelijk maakte om een no cure no pay systematiek op dit gebied te introduceren.

De Minister schoof de argumenten van de NOvA terzijde en vernietigde de wijzigingsverordening vanwege strijd met het algemeen belang. De Minister motiveerde het besluit met het argument dat de bijzondere positie van de advocaat in de rechtsstaat zou worden gecompromitteerd door het verkrijgen van een aanzienlijk financieel belang in de zaak, waardoor de onafhankelijkheid van de advocaat niet zou zijn gewaarborgd. Daarbij was de Minister van mening dat de NOvA minder

⁶ zie onder meer Hof van Discipline 9 februari 1998, Advocatenblad 19 maart 1999

⁷ Toelichting bij gedragsregel 17 2018.

vergaande vormen van resultaatgerelateerde beloning had kunnen overwegen, waarbij tenminste een redelijk basisinkomen voor de advocaat was gewaarborgd.

De regeling

De vernietiging van de wijzigingsverordening maakte geen eind aan de discussie over dit onderwerp. Met het ministerie van Justitie werd afgesproken om een beperkt experiment voor resultaatgerelateerde beloning mogelijk te maken. Dit nieuwe experiment, gericht op resultaatgerelateerde beloning in letselschadezaken, is in de vorm van een wijzigingsverordening op 25 juni 2013 aangenomen door het College van Afgevaardigden van de NOvA. De staatssecretaris van Justitie heeft op 8 november 2013 zijn instemming met deze experimenteerregeling betuigd. De bepalingen die betrekking hebben op het experiment resultaatgerelateerde beloning zijn per 1 januari 2014 in werking getreden.

Doel van het experiment (aldus de toelichting bij de wijzigingsverordening)⁸ is “het bieden van een grotere toegang tot het recht voor een specifiek segment van rechtzoekenden. Het betreft de groep die niet valt onder de reikwijdte van de Wet op de rechtsbijstand (Wrb) en in beginsel dus niet in aanmerking komt voor gesubsidieerde rechtsbijstand, maar desalniettemin onvoldoende draagkrachtig is om zelf de kosten te dragen voor juridische bijstand.”

Om ongewenste neveneffecten te voorkomen zijn aan de toepassing van resultaatgerelateerde beloning strenge eisen gesteld. Zo is een afspraak met betrekking een resultaatgerelateerde beloning alleen toegelaten wanneer de zaak niet zonneklaar is. De zaak moet dus een bepaalde complexiteit hebben ten gevolge waarvan de advocaat niet met zeer weinig inspanning tot een voor zijn cliënt gunstig resultaat komt. Die relatie (tussen inspanning en beloning) wordt niet aangenomen indien in de voorliggende letsel- of overlijdensschadezaak sprake is van:

- erkende of vaststaande aansprakelijkheid en;
- een helder causaal verband tussen gebeurtenis en schade en;
- duidelijke aanwezigheid van schade bij de cliënt.

Daarnaast is bepaald dat een declaratie van de advocaat gebaseerd moet blijven op daadwerkelijk gemaakte uren en een voorafgaand afgesproken uurtarief. Als de zaak succesvol is kan de advocaat het uurtarief verhogen (met 100% respectievelijk 150%) tot een maximum van 25% respectievelijk 35% van het financiële resultaat, afhankelijk van of de advocaat de specifieke kosten verbonden aan de zaak voorfinanciert. Ten slotte is deelname aan het experiment verbonden aan strenge informatieverplichtingen zowel aan de cliënt als aan de deken van de lokale orde.

⁸ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2013-20779.html>

Schematisch ziet dit er als volgt uit⁹

Honorering op basis van uurtarief	Resultaatgerelateerde beloning Variant A	Resultaatgerelateerde beloning Variant B
Advocaat declareert gebruikelijk uurtarief, ongeacht uitkomst. Benadeelde draagt alle specifieke kosten, ongeacht uitkomst.	Advocaat declareert verhoogd uurtarief (max. 100% verhoogd) als hij wint, met een max. van 25% van financieel resultaat. Bij verlies declareert advocaat niets. Benadeelde draagt alle specifieke kosten, ongeacht uitkomst.	Advocaat declareert verhoogd uurtarief (max. 150% verhoogd) als hij wint, met een max. van 35% van financieel resultaat. Bij verlies declareert advocaat niets. Bij winst draagt benadeelde alle specifieke kosten. Bij verlies draagt advocaat deze kosten.

De experimenteerbepalingen die momenteel in paragraaf 7.4.3 Voda zijn opgenomen, vervallen van rechtswege per 1 januari 2019 (artikel 10.3 Voda). Toegezegd is dat het experiment voorafgaand aan die datum zal worden geëvalueerd teneinde te kunnen bepalen of resultaat-gerelateerde beloning in een of andere vorm dient te worden gecontinueerd. De volledige tekst van Afdeling 7.4. Voda is als bijlage 1 bijgevoegd.

Onderzoeksvragen

De geformuleerde onderzoeksvraag in deze evaluatie luidt als volgt:

Of en in welke mate het beoogde doel van de regeling, te weten betere toegang tot het recht van een bepaalde groep rechtszoekenden, gedurende de periode 2014-2019, is gerealiseerd. Daarnaast zal worden onderzocht of en in welke mate er sprake is geweest van ongewenste negatieve effecten.

Voor het beoordelen of zich ongewenste neveneffecten hebben voorgedaan zijn zowel de fase waarin de afspraak wordt gemaakt (beginfase) als de fase waarin de zaak is afgerond en de afspraak wordt geeffectueerd (afrondingsfase) bijzonder relevant.

In de toelichting bij de Wijzigingsverordening is aangegeven dat de volgende elementen in ieder geval deel uit moeten maken van de evaluatie:

- het aantal gemaakte resultaatgerelateerde honorariumafspraken;
- de overeengekomen wijze van beloning;
- met welke (doel)groep van rechtzoekenden;
- het percentage gewonnen zaken of anderszins resultaat van de verleende bijstand;
- hoeveel zaken door de gespecialiseerde advocatuur zijn behandeld;
- tussentijdse beëindiging van de door de advocaat verleende rechtsbijstand;
- de omvang van de vorderingen;
- eventuele excessen in de praktijk;
- de beoordeling door de tuchtrechter;
- de (overige) bevindingen van de raden van toezicht en de algemene raad.

⁹ W.H. van Boom, M. de Jong, Het Experiment Resultaatgerelateerde Beloning – verwachtingen over werking en doelbereiking, Tijdschrift Vergoeding Personenschade 2014/3, p. 69-76

Daarnaast zijn de volgende vragen gesteld:

- hoe kan het aantal zaken worden verklaard?
- zegt dit aantal iets over de vraag of de doelstelling al dan niet behaald is?
- wat zijn de ervaringen van de stakeholders?
- hoe wordt internationaal aangekeken tegen no cure no pay afspraken?

Werkwijze

Het onderzoek valt uiteen in twee delen:

1. Desk research op basis van de rapportages van advocaten naar aantal zaken, belang van de zaak, uurtarief, beloningsmodaliteit (25% dan wel 35%), onderzoek naar tuchtrechtjurisprudentie, internet, internationale regelgeving.
2. Gesprekken met stakeholders: dekens, advocaten, specialisatieverenigingen, wetenschap, cliëntorganisaties.

Hoofdstuk 2: Bevindingen

Analyse gegevens rapportages

Aan alle dekens is gevraagd de op grond van art. 7.13 Voda beschikbare informatie aan de NOvA te verstrekken. Alle dekens hebben op het informatieverzoek gereageerd. De informatie die is verstrekt heeft betrekking op de periode 2014 tot en met 2017, rapportages over 2018 zijn nog niet beschikbaar. In een enkel geval is al wel melding gemaakt van zaken die in het begin van 2018 zijn aangegaan. De meeste dekens hebben de rapportageformulieren vertrekt, maar niet allemaal. Opvallend is dat de informatiewaarde van de rapportages (waarvoor een standaardformulier is ontwikkeld dat één maal is herzien) aanzienlijk verschilt. Niet alle rapportages zijn volledig ingevuld¹⁰. Ook is niet duidelijk of advocaten in alle gevallen aan de rapportageverplichting hebben voldaan, alhoewel er geen aanwijzingen zijn dat de rapportageplicht op grote schaal niet wordt nagekomen. In sommige gevallen zijn ook de achterliggende contracten aan de NOvA ter beschikking gesteld, in andere gevallen niet. Het rapportageformulier is summier. Over het algemeen bevat het rapportageformulier enkel feitelijke informatie, mogelijk relevante achtergrondinformatie of toelichting ontbreekt. Het formulier bevat een algemeen veld "opmerkingen of toelichting" maar dat wordt over het algemeen niet ingevuld. Hiermee is de informatiewaarde van de rapportages beperkt en geven de rapportages mogelijk een niet volledig beeld. Met deze kanttekening wordt hieronder een aantal relevante bevindingen weergegeven.

De twee grote zaken worden (in overgrote mate) behandeld door één advocatenkantoor in het arrondissement Midden-Nederland en zijn aangegaan in 2014 respectievelijk 2017. In onderstaande grafieken zijn deze twee grote zaken bewust weggelaten, omdat deze het beeld te veel zouden beïnvloeden. Ook is van de 2017 aangegane zaak (>100 cliënten) geen rapportage ter beschikking gesteld.

Aantal zaken, advocaten

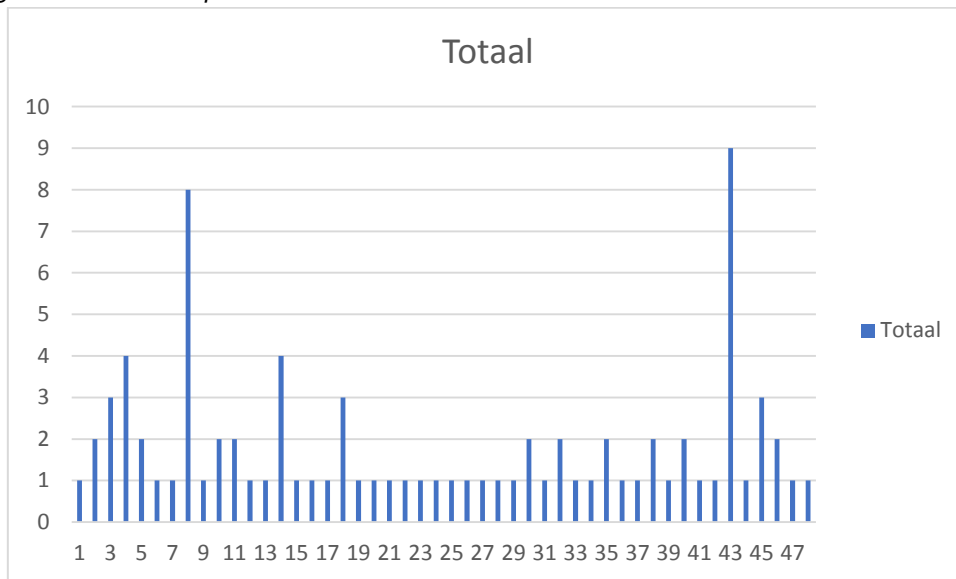
Uit de rapportages valt op te maken dat advocaten, naast een tweetal grote zaken met respectievelijk 142 en > 100 cliënten, in de evaluatieperiode in 85 zaken resultaatgerelateerde beloningsafspraken hebben gerapporteerd. Jaarlijks worden er duizenden letsel- en overlijdensschadezaken gestart. Dit aantal is dus zeer beperkt.

Van 49 advocaten is bekend dat zij (al dan niet in samenwerking met collega's)¹¹ resultaatgerelateerde beloningsafspraken hebben gemaakt. Met uitzondering van de twee grote zaken kan uit de rapportages worden afgeleid dat advocaten die gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om resultaatgerelateerde beloningsafspraken te maken, dit slechts in een zeer beperkt aantal zaken hebben gedaan.

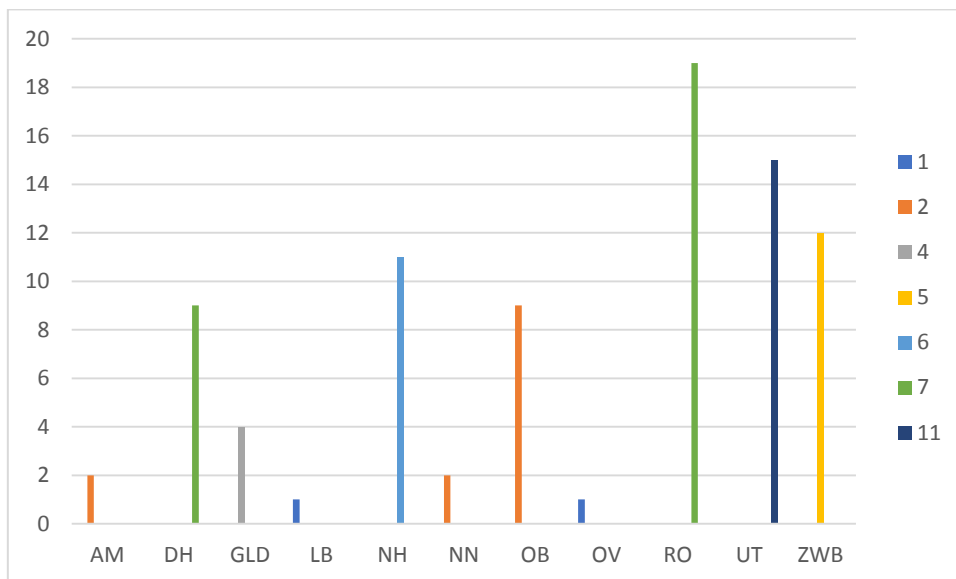
¹⁰ Een versie van het rapportageformulier is bijgevoegd als bijlage 2.

¹¹ Daar waar meerdere advocaten één zaak rapporteren is telkens uitgegaan van 1 advocaat.

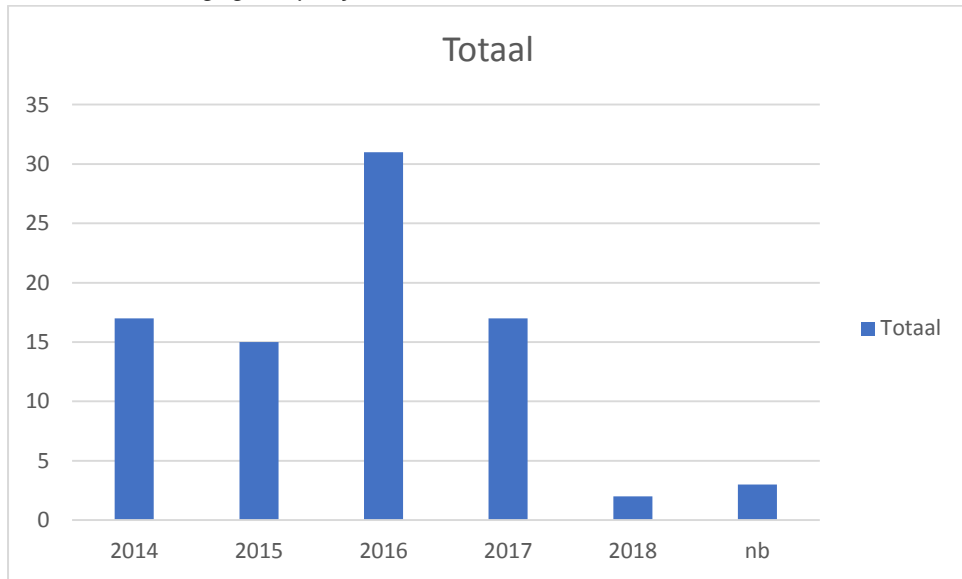
Afbeelding 1: aantal zaken per advocaat

Afbeelding 2: aantal advocaten die een of meer resultaatgerelateerde beloningsafspraken hebben gemaakt per arrondissement

Afbeelding 3: aantal zaken aangegaan per jaar

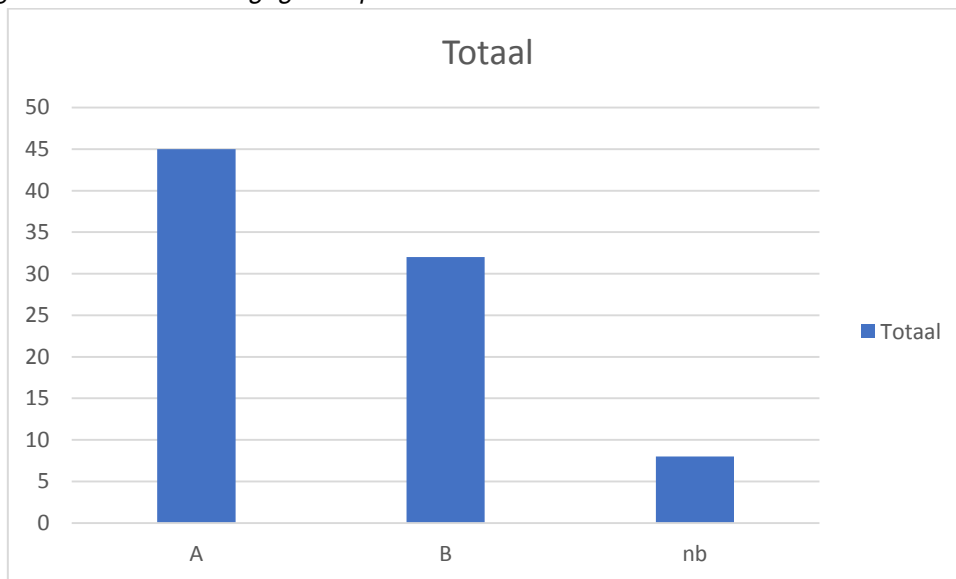
Aantal zaken per jaar

Gedurende de gehele duur van het experiment (2014-2018) zijn resultaatgerelateerde beloningsafspraken gemaakt, met een piek in 2016.

Model A of B

Over het algemeen kan worden gesteld dat advocaten vaker voor de Model A variant (25% en de client betaalt de buitengerechtelijke kosten) kiezen dan voor de Model B variant (35%, advocaat schiet buitengerechtelijke kosten voor).

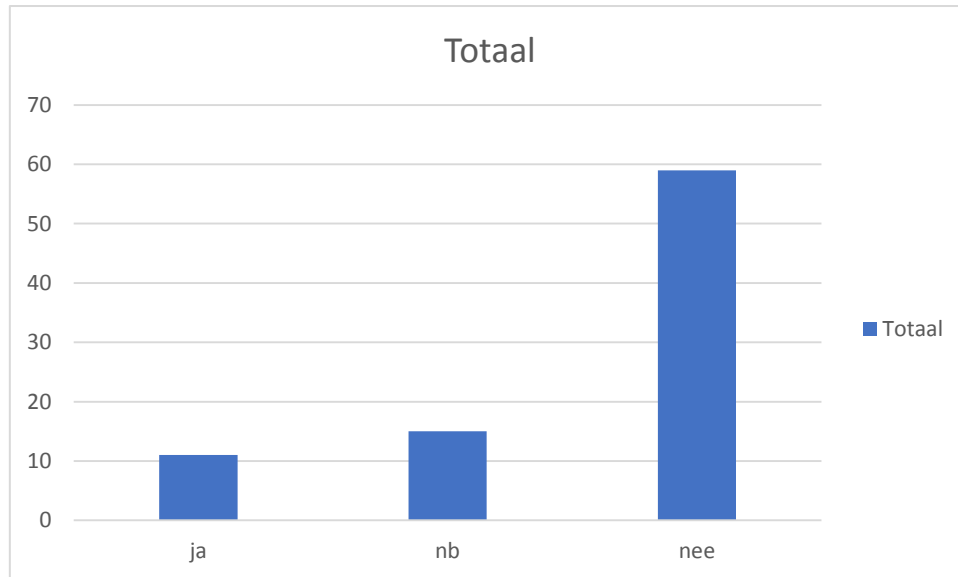
Afbeelding 4: aantal zaken aangegaan op basis van variant A dan wel variant B:

Gefinancierde rechtsbijstand:

Van 69% van de zaken is bekend dat de cliënt bij het aangaan van de overeenkomst niet in aanmerking kwam voor gefinancierde rechtsbijstand.

Afbeelding 5: aantal zaken waarin de client wel/niet in aanmerking kwam voor gefinancierde rechtsbijstand.

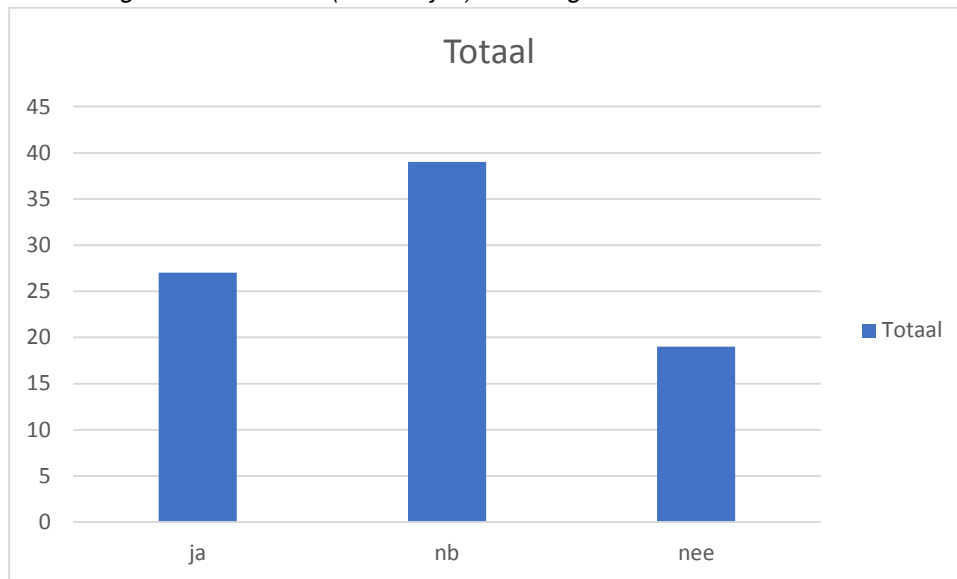
(Tussentijds) beëindigde zaken

Om te kunnen beoordelen of bij de toepassing van de regeling ongewenste neveneffecten ontstaan dient niet alleen naar de beginfase maar zeker ook naar de afrondingsfase van een zaak te worden gekeken.

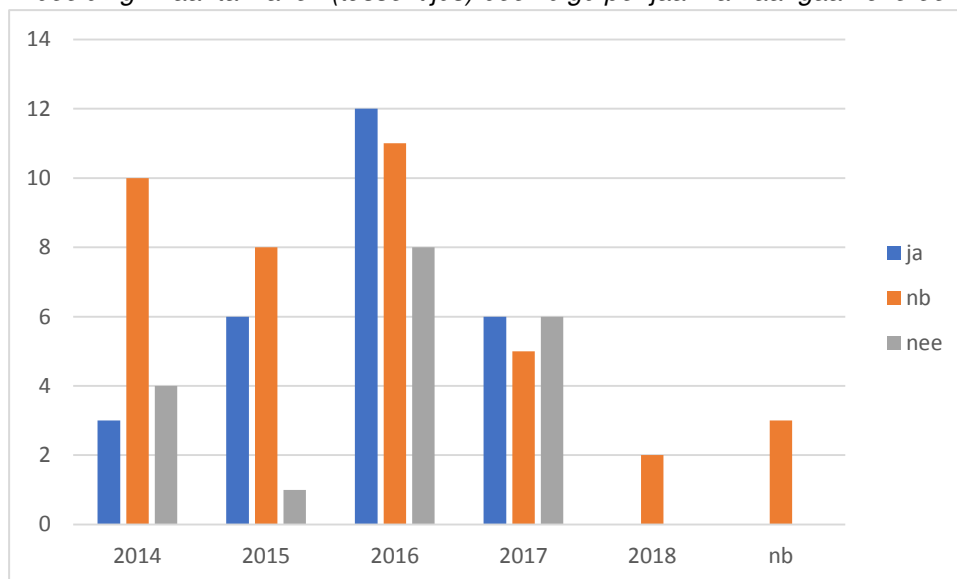
Uit de rapportages kan niet met zekerheid worden opgemaakt hoeveel van deze zaken zijn afgerond, en in hoeveel van de afgeronde zaken een honorarium is betaald op basis van de resultaatgerelateerde beloningsafspraken. Daarbij bieden de rapportages over de afronding van zaken slechts beperkte informatie.

Van een aantal zaken is bekend dat deze inmiddels zijn afgerond, van veel zaken is dat niet bekend. De twee grote zaken zijn nog niet afgerond. Letselschadezaken zijn over het algemeen langlopende zaken (5-10 jaar is een reële looptijd). Het is dan ook aannemelijk dat een significant aantal van de zaken in de categorie "niet bekend", nog loopt. Zeker zaken die later in de evaluatieperiode zijn aangegaan. Uit gesprekken met advocaten blijkt ook dat veel zaken nog niet zijn afgerond. De periode van 5 jaar is dan ook erg kort om te kunnen beoordelen of de afronding van zaken over het algemeen naar behoren verloopt.

Afbeelding 6: aantal zaken (tussentijds) beëindigd

Afbeelding 7: aantal zaken (tussentijds) beëindigd per jaar van aangaan overeenkomst

Onderzoek klachten en tuchtrechtspraak

Het dekenberaad is in de vergadering van 13 juni 2018 gevraagd naar klachten over het experiment. Geen van de dekens heeft aangegeven in de afgelopen jaren klachten of signalen te hebben ontvangen over de toepassing van het experiment. Ook zelf hebben zij geen klachtwaardige situaties gesignaleerd. De indruk bestaat dat de rapportageverplichting over het algemeen redelijk wordt nagekomen. In een aantal gevallen is rappel nodig geweest. Overigens is toezicht op afdeling 7.4.3.Voda in het kader van risicogericht toezicht geen speerpunt van de dekens en wordt dit aspect over het algemeen niet meegenomen in de kantoorbezoeken.

Over het experiment zijn geen tuchtzaken bekend. Dit komt overeen met het beeld dat de dekens schetsen, dat er geen klachten of signalen bij hen bekend zijn. Opmerking verdient dat over vormen van no cure no pay buiten het experiment in de afgelopen jaren wel een aantal zaken is geweest¹².

Internationale vergelijking

Een inventarisatie van regimes in verscheidenen Europese landen levert een divers beeld op. De Council of Bars and Law Societies in Europe (CCBE) heeft in 2010 een inventarisatie gedaan naar nationale regels over no cure no pay en quota pars litis. Uit die inventarisatie blijkt dat de nationale regelgeving van de verschillende leden van de CCBE zeer uiteenlopen. Zo is “no cure no pay” in beginsel toegestaan in onder andere Denemarken, Engeland & Wales, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Portugal, Zwitserland, Finland, Tsjechië, Hongarije. In andere landen is no cure no pay alleen onder al dan niet strikte voorwaarden toegestaan (bijvoorbeeld Duitsland, Frankrijk, Oostenrijk). Een volledig verbod op no cure no pay is zeldzamer. Zo geldt in Nederland een no cure no pay verbod maar is een success fee wel toegestaan.

Eenzelfde beeld bestaat ten aanzien van quota pars litis. Een zuivere quota pars litis is veelal niet toegestaan, maar een quota pars litis aan voorwaarden verbonden (primair ten aanzien van de hoogte van het honorarium) komt meer voor. Ongeveer de helft van de lid-landen staat een vorm van quota pars litis toe.

Sinds de inventarisatie in 2010 is in Engeland en Wales het regime rond resultaatgerelateerde beloning verruimd. Op grond van de Access to Justice Act 1999 zijn in Engeland en Wales al langere tijd conditional fee agreements (CFAs), gebaseerd op een success fee, in bepaalde situaties toegelaten; als gevolg van de invoering van de Legal Aid, Sentencing and Punishment of Offenders Act 2012 (LASPO) zijn sinds 1 april 2013 ook damages based agreements (DBAs) toegelaten in een aantal rechtsgebieden (waaronder arbeidsrecht- en letselschadezaken). Op grond van een DBA krijgt de rechtsbijstandverlener alleen betaald wanneer de zaak met succes wordt afgerond. De fee mag een percentage zijn van de verkregen schadevergoeding. In een recente evaluatie van de DBAs heeft de Bar Council van Engeland en Wales zich kritisch uitgelaten over het regime rond de DBAs en aangegeven dat er slechts beperkt gebruik wordt gemaakt van deze mogelijkheid vanwege de onzekerheid over vergoeding van kosten onder het systeem. De Bar Council geeft overigens aan dat zij een voorstander is van een ruime mogelijkheid aan fee afspraken maar dat de specifieke karakteristieken van de Engelse regeling te veel onzekerheden met zich meebrengen¹³.

De CCBE Code of Conduct¹⁴ verbiedt in Regel 3.3. de quota pars litis. No cure no pay is niet verboden. Het Nederlandse systeem levert naar Europese standaarden geen strijd op met de door de CCBE geformuleerde bepalingen over resultaatgerelateerde beloning. Regel 3.3 van de Code of Conduct for European Lawyers spreekt zich in negatieve zin uit over afspraken op basis van quota pars litis. Tegen een – gereguleerde – beloningsvariant op basis van no cure no pay in combinatie met een success fee bestaan geen principiële bezwaren.

¹² Een in het oog springende zaak in dit verband is de recente uitspraak van het Hof van Discipline in de zaak De Haan Advocaten (ECLI:NL:TAHVD:2018:178 Hof van Discipline 's-Hertogenbosch 180030D) waar vier advocaten door het Hof werden berispt omdat zij in strijd met de kernwaarden hadden gehandeld.

¹³ https://www.barcouncil.org.uk/media/678249/201808_bar_council_response_to_laspo_part_2_survey_final.pdf, pagina 4 en 5.

¹⁴ https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/DEONTOLOGY/DEON_CoC/EN_DEON_CoC.pdf

Gesprekken met stakeholders

In het kader van de evaluatie is een aantal gesprekken gevoerd. Voor de volledige gesprekslijst wordt verwezen naar bijlage 3. Gesprekken zijn gevoerd met, dan wel informatie is verkregen van: advocaten die aan het experiment hebben deelgenomen, specialisatieverenigingen voor letsel- en overlijdensschade advocaten, dekens van de lokale orden, de hoogleraar advocatuur, cliënten- en consumentenorganisaties en het Verbond van Verzekeraars.

Hieruit komt het volgende naar voren:

Gevraagd naar een verklaring voor het aantal zaken, dat relatief laag lijkt, wordt aangegeven dat het de vraag is of dit inderdaad een laag aantal is. Overigens dient hierbij te worden opgemerkt dat de beoogde doelgroep cliënten niet bij aanvang van het experiment is gekwantificeerd, hetgeen het moeilijk maakt om harde uitspraken te doen over de relativiteit van het aantal aangegeven zaken.

Advocaten geven in dit kader aan dat het beperkt aantal zaken kan worden verklaard door verschillende factoren:

- Een deel van de markt wordt bediend door overige aanbieders (rechtsbijstandsverzekeraars, niet-gereguleerde aanbieders);
- Veelal blijkt in een eerste gesprek met een cliënt een andere vorm van honorariumafpraak meer gepast, bijvoorbeeld omdat de aansprakelijkheid al zo goed als duidelijk is. Dit is bijvoorbeeld het geval in veel verkeersschadezaken. In die gevallen kan de regeling niet worden toegepast. Advocaten geven aan deze beperking inherent te onderschrijven. Over het algemeen wordt, indien mogelijk, aan andere vormen van honorariumafspraken (bijvoorbeeld success fee) de voorkeur gegeven;
- Indien een cliënt in aanmerking komt voor gefinancierde rechtsbijstand wordt daaraan over het algemeen de voorkeur gegeven;
- Alleen zaken met een (naar verwachting) substantieel belang zullen door advocaten op basis van no cure no pay aangenomen. Advocaten geven aan dat de risico's van de zaak in zaken met een financieel gering belang niet opwegen tegen de mogelijke baten. Als voorbeeld: in een zaak waarin een schadevergoeding van € 5000, - wordt gevorderd kan een advocaat ten hoogste een honorarium van € 1250 tegemoet zien. Dit bedrag zal veelal niet opwegen tegen de inspanningen die de advocaat zal moeten leveren. Derhalve zullen door advocaten over het algemeen zaken met een substantieel financieel belang, of in sommige gevallen zaken met een grote maatschappelijke impact, worden aangenomen op basis van het experiment.
- Gezien het financiële risico dat een advocaat loopt als een afspraak wordt gemaakt op basis van resultaatgerelateerde beloning, zal de advocaat of het advocatenkantoor over het algemeen slechts een beperkt aantal zaken op basis van een dergelijke afspraak willen behandelen. Zolang geen honorarium wordt ontvangen drukt dit op het financiële resultaat. De financiële positie van het kantoor mag niet in gevaar komen, derhalve dient er altijd een gezonde balans te zijn tussen cliënten met een resultaatgerelateerde beloningsafpraak en "overige" cliënten.
- Ten slotte wordt aangegeven dat de bekendheid met de regeling mogelijk beter kan en dat er wellicht een zekere koudwatervrees bestaat bij advocaten om dergelijke overeenkomsten aan te gaan.

Cliëntorganisaties geven aan dat de bekendheid met de regeling onder cliënten te wensen over laat. Deze organisaties proberen hier wel in te voorzien maar dat heeft maar in beperkte mate resultaat. Ook is aangegeven dat onduidelijk is bij welke advocaat de cliënt terecht kan voor resultaatgerelateerde beloningsafspraken.

Op de vraag of de regeling dan wel aan het gestelde doel voldoet, namelijk het vergroten van de toegang tot het recht van die groep cliënten die net boven de gefinancierde rechtsbijstandsgrens vallen maar niet de middelen hebben om hun recht te halen geven respondenten, zowel advocaten als cliëntorganisaties, over het algemeen aan dat de regeling wel degelijk bijdraagt aan het vergroten van de toegang tot het recht en dat deze vorm van honorariumafspraken wenselijk is en behouden moet blijven. Het is een feit dat uiteindelijk niet in veel gevallen een resultaatgerelateerde beloning wordt afgesproken maar dit kan zoals hierboven aangegeven worden verklaard doordat volgens de regels van het experiment enkel een beperkte categorie zaken geschikt is voor een resultaatgerelateerde beloningsafpraak. De ervaring van advocaten is dat het feit dat deze mogelijkheid kan worden aangeboden, en daar ook mee kan worden geadverteerd, bijdraagt aan het verlagen van de drempel om naar een advocaat te gaan. Met andere woorden: de mogelijkheid om resultaatgerelateerde beloningsafspraken te maken trekt cliënten aan. Hiermee wordt, zo geven advocaten aan, de drempel tot kwalitatief goede rechtshulp voor cliënten verlaagd en ontstaat ook meer een level playing field met overige, niet-gereguleerde aanbieders. Een aantal advocaten geeft aan te hebben waargenomen dat het aantal cliënten dat hen benadert, sinds inwerkingtreding van het experiment is toegenomen (niet gekwantificeerd). Advocaten kiezen vaker voor de 25% variant. (model A). Een aantal advocaten geeft aan model B risicovol te vinden en bovendien zijn zij van mening dat een client zich bewust moet blijven van de kosten van een procedure.

Vervolgens is gevraagd naar de ervaringen met de regeling in de praktijk en specifiek de gestelde voorwaarden met betrekking tot de beoordeling van de zaak, de informatieplicht jegens de cliënt, de regeling rondom de berekening van het honorarium en de rapportageverplichting. Hierin verschillen de meningen. Een aantal advocaten geeft aan geen moeite te hebben met de voorwaarden die aan de toepassing van de regeling worden gesteld. Er is echter ook een sterk geluid dat de regeling als complex wordt ervaren en dat dit zeker in de beginfase extra werk kan opleveren. Deze groep respondenten geeft aan dat de regeling versimpeld zou mogen worden maar dat de regeling wel werkbaar is.

Anderzijds onderschrijven advocaten over het algemeen wel de uitgangspunten die aan de voorwaarden in de regeling ten grondslag liggen, namelijk het voorkomen van misbruik van de regeling en het voorkomen van excessieve beloning. Deze uitgangspunten worden door de advocaten inherent onderschreven. Leden van LSA/ASP¹⁵ maken veelal gebruik van de modelovereenkomst die door deze specialisatieverenigingen is opgesteld.

Concrete informatie over ervaringen van cliënten is lastig te achterhalen. Met name door advocaten is wel het signaal afgegeven dat cliënten de regeling niet altijd volledig kunnen doorgronden.

Gevraagd naar de bekendheid met de regeling geven advocaten aan dat leden van de specialisatieverenigingen op de hoogte zouden moeten zijn van de regeling. Bekendheid onder cliënten lijkt geringer. Hieraan zou meer aandacht kunnen worden besteed. Belangenorganisaties zijn bekend met de regeling en lichten cliënten hierover ook voor. Toch zijn veel cliënten zijn ofwel helemaal niet op de hoogte van de mogelijkheden of gaan er zonder meer van uit dat “no cure no pay” tot de mogelijkheden behoort. Een deel van de advocaten noemt de mogelijkheid van resultaatgerelateerde beloning expliciet op de website.

De vraag of de mogelijkheid van een resultaatgerelateerde beloning naar de mening van respondenten moet blijven bestaan wordt in zijn algemeenheid bevestigend beantwoord.

¹⁵ LSA: Vereniging van Letselschade Advocaten. ASP: Advocaten voor Slachtoffers van Personenschade.

Hoofdstuk 3: Conclusies

De evaluatie heeft de facto betrekking op de periode 2014 tot en met 2017. In die periode is de regeling in een beperkt aantal zaken toegepast. Naast twee grote zaken met > 100 cliënten zijn er 85 zaken gerapporteerd. Kanttekening hierbij is dat de rapportages mogelijk een niet volledig beeld schetsen. Het formulier is summier en wordt niet altijd duidelijk of volledig ingevuld. Daardoor is de informatiewaarde beperkt. Daarnaast is niet met zekerheid vast te stellen of alle zaken ook daadwerkelijk gerapporteerd worden.

Er zijn geen klachten of tuchtzaken geweest en de ervaringen zijn overwegend positief. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het toezicht op het experiment voor de dekens geen speerpunt is.

Letselschadezaken, zeker die zaken waarin het experiment toegepast kan worden omdat bijvoorbeeld de aansprakelijkheid nog niet vaststaat, zijn over het algemeen langlopende zaken. Het is wenselijk om in de beoordeling of ongewenste neveneffecten ontstaan zowel de beginfase als de afrondingsfase van een zaak te bezien. Een periode van 4-5 jaar is in dat geval niet lang. Uit de rapportages kan in veel gevallen niet worden opgemaakt of de zaak al is afgerond; van een aantal zaken (waaronder de twee grote zaken) is bekend dat deze nog niet zijn afgerond. Gezien het feit dat letselschadezaken vaak lang lopen wordt aangenomen dat een significant aantal zaken in de categorie “niet bekend” nog niet is afgerond, zeker die zaken die in latere jaren zijn gestart.

Uit gesprekken met stakeholders kan worden opgemaakt dat het beperkte aantal zaken kan worden verklaard door verschillende factoren:

- Zaken waarvan de aansprakelijkheid op voorhand duidelijk is komen niet in aanmerking voor een resultaatgerelateerde beloningsafspraken;
- In zaken waarin de cliënt in aanmerking komen voor gefinancierde rechtsbijstand zal over het algemeen de voorkeur worden gegeven aan een toevoeging;
- Slechts bijzondere zaken, met een zeker belang, zullen gezien de risico's door advocaten worden aangenomen op basis van een resultaatgerelateerde beloningsafspraken;
- Advocaten zullen, gezien de financiële risico's, slechts een beperkt aantal resultaatgerelateerde beloningsafspraken aan willen gaan;
- Overige aanbieders op de markt;
- Beperkte bekendheid, voornamelijk bij cliënten.

Het beperkt aantal zaken is dan ook niet per definitie een indicatie dat de regeling geen doel dient. De ervaring van stakeholders is dat de toegang tot de advocaat laagdrempeliger wordt, ook al wordt in een aantal gevallen uiteindelijk niet gekozen voor resultaatgerelateerde beloning. Ook biedt de regeling een “level playing field” voor advocaten. De regeling wordt als complex ervaren, maar advocaten onderschrijven wel de gedachte achter de gestelde voorwaarden. Een versimpeling zou welkom zijn maar ook in deze vorm is de regeling werkbaar. Respondenten geven over de hele linie aan voorstander te zijn van continuering van de regeling.

Concluderend kan worden gesteld dat de regeling, alhoewel beperkt toegepast, het beoogde doel in zekere mate dient. Er zijn geen ongewenste neveneffecten bekend. Daarmee lijkt de regeling “een rustig bezit”. Kanttekening hierbij is dat een evaluatieperiode van 5 jaar (effectief 4 jaar) erg kort lijkt om ook de afrondingsfase van zaken mee te kunnen beoordelen. Dit gezien het feit dat letselschadezaken, en zeker die zaken die onder het toepassingsbereik van het experiment vallen, vaak langlopende zaken zijn.

Bij voortzetting van de regeling zou meer aandacht kunnen worden besteed aan

- De niet-optimale informatiewaarde van de (eventuele) rapportages en het toezicht op de regeling;
- De beperkte bekendheid met de regeling van cliënten.

Bijlage 1: Afdeling 7.4 Voda

Afdeling 7.4. Resultaatgerelateerd honorarium

Paragraaf 7.4.1. Verbod op resultaatgerelateerd honorarium

Artikel 7.7. Verbod op resultaatgerelateerd honorarium

1. Het staat de advocaat niet vrij overeen te komen, dat:
 - a. slechts bij het behalen van een bepaald gevolg honorarium in rekening wordt gebracht, of
 - b. het honorarium een evenredig deel zal bedragen van de waarde van het door zijn bijstand te bereiken gevolg.
2. Het eerste lid is niet van toepassing in de gevallen waarin voldaan wordt aan paragraaf 7.4.2 of paragraaf 7.4.3.

Paragraaf 7.4.2. Incassotarief

Artikel 7.8. Uitzondering incassotarief

Een advocaat kan gebruik maken van een binnen de advocatuur gebruikelijk en aanvaard incassotarief.

Paragraaf 7.4.3. Experiment letsel- en overlijdensschadezaken

Artikel 7.9. Voorwaarden letsel- en overlijdensschadezaken

Een advocaat kan de bepalingen van deze paragraaf toepassen bij letsel- en overlijdensschadezaken, indien:

- a. de aansprakelijkheid niet aanstonds is erkend of niet redelijkerwijs vaststaat, dan wel problemen van enige importantie voorzienbaar zijn in de sfeer van schade of causaliteit en
- b. de cliënt niet in aanmerking komt voor door de overheid gefinancierde rechtsbijstand, of daar uitdrukkelijk van af ziet.

Artikel 7.10. Vergoeding advocaat

De advocaat kan met zijn cliënt overeenkomen dat hij geen honorarium in rekening brengt indien het financiële resultaat voor de cliënt minder is dan of gelijk is aan nihil, en

- a. indien de specifieke kosten voor rekening van de cliënt blijven, dat hij zijn gebruikelijke uurtarief vermenigvuldigt met ten hoogste factor 2, en dat hij een honorarium in rekening brengt, inclusief algemene kantoorkosten en BTW, van ten hoogste 25 procent van het financiële resultaat; of indien de betrokken advocaat alle specifieke kosten voldoet en deze kosten slechts aan de rechtzoekende in rekening brengt voor zover het te verkrijgen financiële resultaat daarvoor ruimte biedt, dat hij zijn gebruikelijke uurtarief vermenigvuldigt met ten hoogste factor 2,5, endat hij een honorarium in rekening brengt, inclusief algemene kantoorkosten en BTW, van ten hoogste 35 procent van het financiële resultaat en dat toegewezen kostenvergoedingen aan hem toekomen.

Artikel 7.11. Bijzondere normen advocaat

1. De advocaat informeert de cliënt schriftelijk voorafgaand aan het sluiten van de overeenkomst ten minste over:
 - a. de mogelijkheid van door de overheid gefinancierde rechtsbijstand, van beroep op een particuliere rechtsbijstandverzekering en van honorering van de advocaat op basis van een

- te betalen uurtarief ongeacht de uitkomst van de zaak;
 - b. het redelijkerwijs te verwachten verloop van de zaak;
 - c. de redelijkerwijs te verwachten specifieke kosten in deze zaak en de mogelijkheden genoemd in artikel 7.10.
2. De advocaat verstrekt de cliënt een risico-inschatting met schriftelijke informatie betreffende de verwachting ten aanzien van de door de advocaat te verrichten arbeid en de te maken kosten.
 3. De advocaat kan de rechtsbijstand slechts tussentijds beëindigen op grond van gewichtige redenen en met inachtneming van de daartoe noodzakelijke zorgvuldigheid.
 4. De advocaat kan uitsluitend na schriftelijke aanvaarding door de cliënt een schikkingsovereenkomst met de wederpartij sluiten of een gerechtelijke procedure aanhangig maken of beëindigen.
 5. De advocaat legt de omstandigheden van het geval vast, op grond waarvan iedere zaak voldoet aan artikel 7.9.

Artikel 7.12. Inhoud overeenkomst

Een overeenkomst die afspraken aangaande het honorarium bevat wordt door beide partijen ondertekend en bevat in ieder geval:

- a. een beschrijving van de opdracht;
- b. de informatie bedoeld in artikel 7.11, eerste, tweede en vijfde lid;
- c. de volgende financiële afspraken:
 - het percentage van het uiteindelijke financiële resultaat dat volgens de overeenkomst geldt voor de berekening van het maximaal te declareren honorarium;
 - het verwachte financiële resultaat; en
 - het overeengekomen uurtarief van de advocaat;
 - of de specifieke kosten voor risico van de rechtzoekende zijn of voor risico van de advocaat;
- d. een regeling voor het geval:
 - de cliënt tussentijds de opdracht intrekt zonder concreet zicht op het beschreven te behalen resultaat, inhoudende de betaling van een redelijke vergoeding voor gewerkte uren en de betaling van gemaakte kosten;
 - de cliënt tussentijds de opdracht intrekt met concreet zicht op het beschreven te behalen financiële resultaat;
- e. een regeling, die ziet op de overdracht van de zaak aan een andere advocaat in geval van tussentijdse intrekking van de opdracht;
- f. de bepaling, bedoeld in artikel 7.11, derde lid, dat de advocaat de rechtsbijstand slechts tussentijds kan beëindigen op grond van gewichtige redenen en met inachtneming van de daartoe noodzakelijke zorgvuldigheid, met bepaling van de wijze waarop in dat geval de honorering plaatsvindt;
- g. een bepaling met de strekking van artikel 7.11, vierde lid;
- h. een bepaling waarin is vastgelegd dat de cliënt na het tekenen van de overeenkomst deze nog eenzijdig en zonder gevolgen teniet kan doen binnen een in de overeenkomst te bepalen redelijke bedenktijd.

Artikel 7.13. Informeren deken over resultaatgerelateerd honorarium

1. De advocaat die voornemens is voor de eerste maal een overeenkomst te sluiten als bedoeld in artikel 7.10, stelt vooraf daaraan de deken op de hoogte van dit voornemen.
2. De advocaat die in een of meer zaken toepassing geeft aan de bepalingen van paragraaf 7.4.3

verstrekt de deken uit eigen beweging binnen twee maanden na afloop van elk kalenderjaar door middel van een door de algemene raad vastgesteld formulier de volgende gegevens:

- a. zijn naam en de naam van zijn kantoor;
 - b. het aantal gemaakte resultaatgerelateerde honorariumafspraken;
 - c. de verwachte en indien van toepassing, de overeengekomen of toegewezen schadevergoeding;
 - d. zijn gebruikelijke en het overeengekomen uurtarief;
 - e. het aantal uren dat hij in totaal aan de zaak heeft besteed;
 - f. de overeengekomen wijze van beloning, het van toepassing zijn van artikel 7.10, onderdeel a of onderdeel b, en het bedrag van de specifieke kosten;
 - g. de (doel)groep van rechtzoekenden;
 - h. het aantal zaken waarin een vergoeding is toegewezen;
 - i. of de advocaat lid is van een specialisatievereniging en zo ja, welke;
 - j. of sprake is van tussentijdse beëindiging van de door de advocaat verleende rechtsbijstand.
3. De dekens verstrekken alle informatie die relevant is voor de beoordeling van de doeltreffendheid en de effecten van paragraaf 7.4.3 aan de algemene raad.

Bijlage 2: Rapportageformulier (versie 2.0)

RAPPORTAGEFORMULIER

Evaluatie experiment resultaatgerelateerd belonen¹

Versie 2.0

Rapportagejaar ²

Datum

Opgesteld door ³

Kantoorhoudend te ⁴

Lid ASP/LSA

1.	Aantal overeenkomsten van opdracht met een resultaatgerelateerde honorariumafpraak in de zin van de Verordening ⁵ dat gedurende het rapportagejaar is aangegaan	
2.	De verwachte en indien van toepassing, de overeengekomen of toegewezen schadevergoeding ⁶	
3.	Het gebruikelijke en het overeengekomen uurtarief ⁷	
4.	Het aantal uren dat aan een zaak op grond van de onder 1. overeengekomen afspraak is besteed ⁸	
5.	Overeengekomen beloningsmodaliteit <ul style="list-style-type: none">- aantal afspraken op grond van art. 7:10, aanhef en onderdeel a van de Verordening op de advocatuur (25%-variant)- aantal afspraken op grond van art. 7:10, aanhef en onderdeel b van de Verordening op de advocatuur (35%-variant)⁹	
6.	Aantal cliënten als bedoeld onder 1. dat in beginsel in aanmerking zou komen voor gefinancierde rechtshulp (Wrb)	
7.	Aantal gewonnen zaken als gevolg van de verleende rechtsbijstand gedurende het rapportagejaar	
8.	Aantal zaken met ander behaald resultaat van de verleende bijstand gedurende het rapportagejaar (schikking)	
9.	Aantal zaken dat in het rapportagejaar tussentijds beëindigd is <ul style="list-style-type: none">- op initiatief van de cliënt- op initiatief van de advocaat	

Toelichting/opmerkingen:

¹ Dit formulier dient op grond van art. 7:13, tweede lid, van de Verordening op de advocatuur zoals dat sinds 1 januari 2015 luidt, binnen twee maanden na afloop van elk kalenderjaar bij de deken te worden ingeleverd.

² Rapportagejaar is het kalenderjaar.

³ Vermeld naam behandelend advocaat en kantoor.

⁴ Vermeld arrondissement.

⁵ Verordening op de advocatuur, zoals ingevoerd per 1 januari 2015.

⁶ Vermeld het totaal in het rapportagejaar.

⁷ Voor zover die per zaak afwijkt specificeren.

⁸ Vermeld het totaal van aan de zaken op RGB-basis bestede uren.

⁹ Vermeld ook het totaalbedrag van de specifieke kosten.

Bijlage 3: Gesprekspartners

Van de volgende organisaties en personen is een interview afgenomen:

Dekens

mr. J.A.W.M. Vogels, deken van de Orde van Advocaten in het Arrondissement Limburg
mr. V.N. van Waterschoot, deken van de Orde van Advocaten in het Arrondissement Gelderland

Specialisatieverenigingen:

Vereniging van Letselschadeadvocaten LSA: mr. H. Vorsselman (voorzitter), mw. mr. N.M.I. Bastiaans (secretaris)

Advocaten voor slachtoffers van personenschade ASP: mr. E.W. Bosch (secretaris) en mw. mr. M.T. Spetter (bestuurslid)

Advocaten:

mr. I.H.M. Baas, ScheerSanders Advocaten
mr. J. M. Beer, Beer Advocaten
mr. M.J.E.C. Camps, Camps Advocatuur
mr. J. Keereweer, Houns&Souren Keereweer Advocaten
mr. S. de Lang, SAP Letselschade Advocaten
mr. A. Quispel, Visser Quispel Heidema
mr. J. Wildeboer, Wildeboer AVS B.V.

Wetenschap:

De bijzonder hoogleraar Advocatuur aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam (UvA): mw. prof. dr. D.J.B. de Wolff.

Maatschappelijke organisaties:

Consumentenbond: de heer K. Peters
Stichting Nabestaanden MH 17: de heer P. Ploeg

Daarnaast is van de volgende organisaties informatie ontvangen:

- Vereniging voor verkeersslachtoffers
- Slachtofferhulp
- Verbond van Verzekeraars
- De Letselschaderaad